

Eläkkeiden rahoitus yksityis- ja julkisaloilla

Seija Lehtonen

Matemaatikko

Twitter: @Seija_Lehtonen

Yleistä rahoituksesta

- Eläkkeet voidaan rahoittaa
  - Jakojärjestelmällä
  - Rahastoivalla järjestelmällä
  - Osittain rahastoivalla järjestelmällä
- Eläke-etuus voi määräytyä
  - Etuusperusteisesti
  - Maksuperusteisesti

Jakojärjestelmä

Maksut
= eläkkeet +
hoitokulut

- Maksu ja etuus kohdistuu eri sukupolville
- Yksinkertainen
- Kestävyyseriski

Rahastoiva järjestelmä

**Maksut + rahastojen
tuotot
= eläkkeet +
hoitokulut**

- Maksu ja etuus kohdistuu samalle sukupolvelle
- Rahastoille saatava tuotto mahdollistaa matalammat maksut
- Sijoitusriski

Osittain rahastoiva järjestelmä

**Maksut + rahastojen
tuotot
= eläkkeet +
hoitokulut**

- Hybridimalli
- Rahastoille saatava tuotto mahdollistaa matalammat maksut
- Monimutkainen, mutta joustava

Mihin rahastoinnilla pyritään?

- Etuusperusteisessa eläkejärjestelmässä määritetään etuudet eläkesääntöjen mukaan ja kerätään eläkemenon kattamiseen riittävä rahoitus (eikä päinvastoin)
- Jos rahoitus ns. jakojärjestelmällä palkka- ja työtulooperusteisena maksuna:

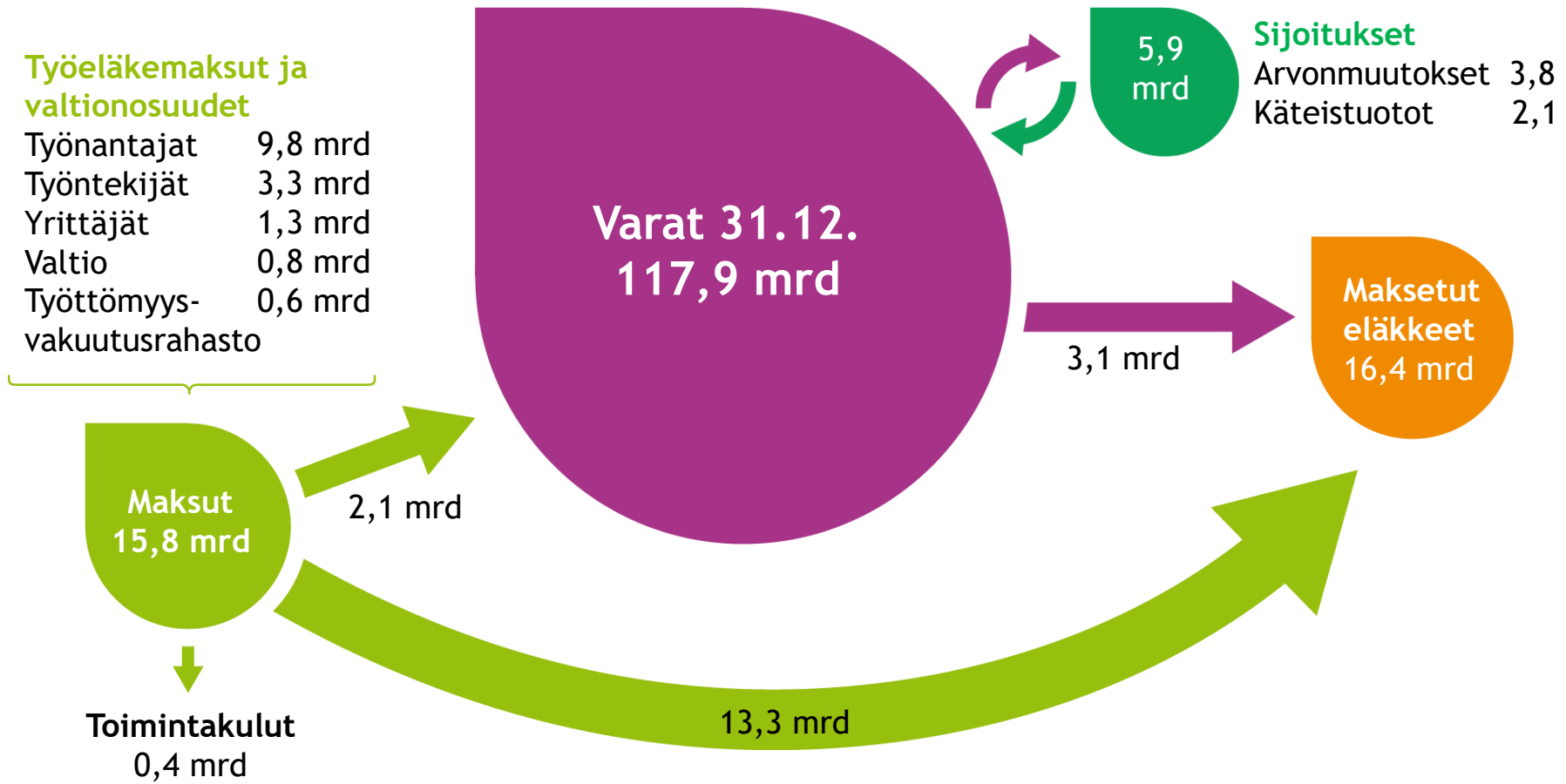
$$\text{maksutaso} = \text{eläkesumma} / \text{palkkasumma}$$

- Jos sijoitusten tuotto ylittää palkkasumman kasvuvauhdin, rahastointi alentaa maksutasoa verrattuna jakojärjestelmämaksuun
  - sitä enemmän, mitä enemmän tuotto ylittää palkkasumman kasvuvauhdin
  - alle 2 prosentin reaalityotolla ei ylitä → matalariskinen rahastointi ei ole järkevää

Työeläkkeiden rahoitus laeittain

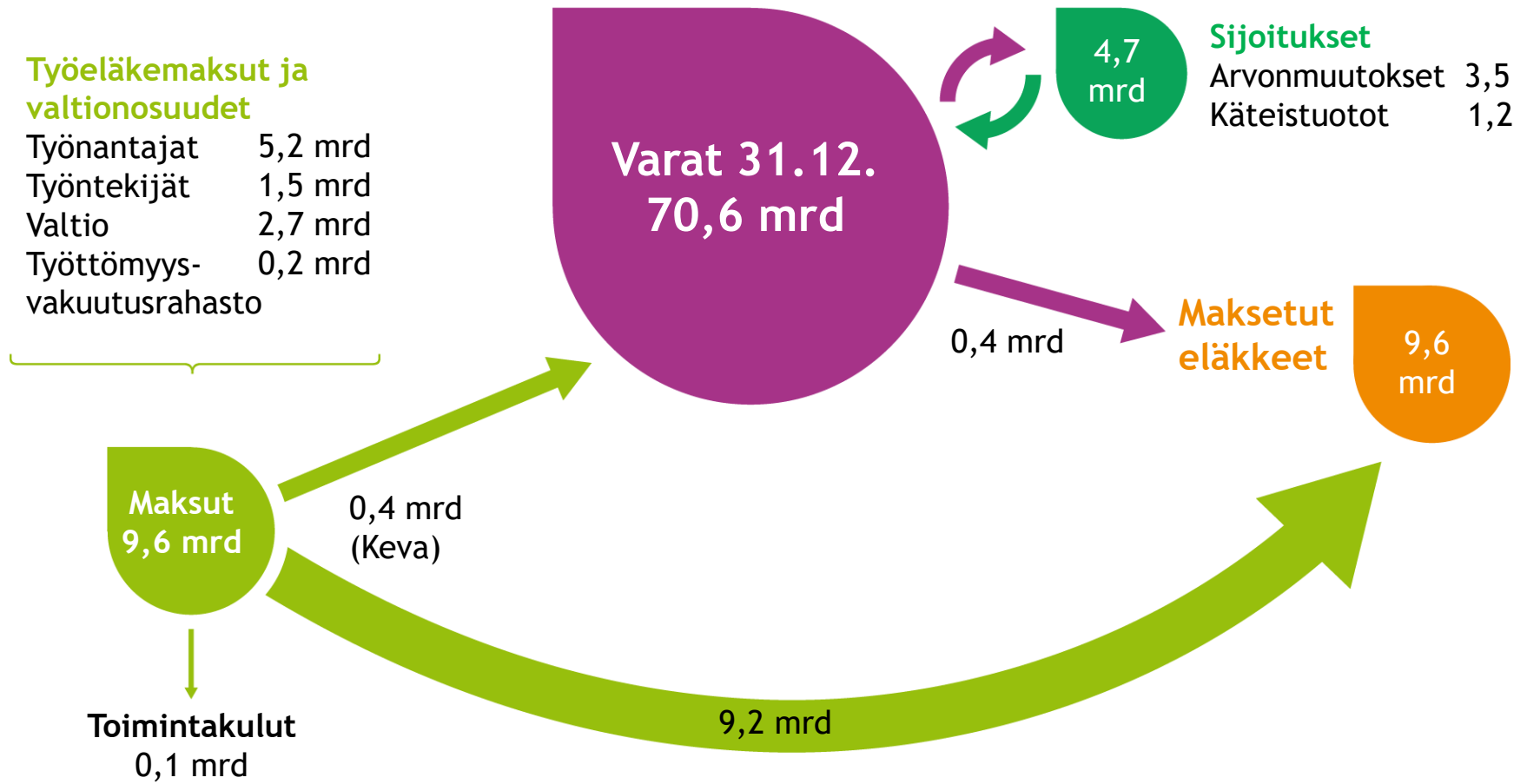
- TyEL ja MEL
  - osittain rahastoivia järjestelmiä
  - MEL: valtio kustantaa osan eläkemenosta
- YEL ja MYEL
  - jakojärjestelmiä
  - pieni puskurirahasto
  - valtio maksaa eläkemenon, johon maksutulo ei riitä
- JuEL (KuEL, VaEL) = julkisten alojen palkansaajien eläkejärjestelmät
  - jakojärjestelmiä
  - suuret puskurirahastot

Yksityisten alojen työeläkerahan kiertokulku 2016, mrd. euroa

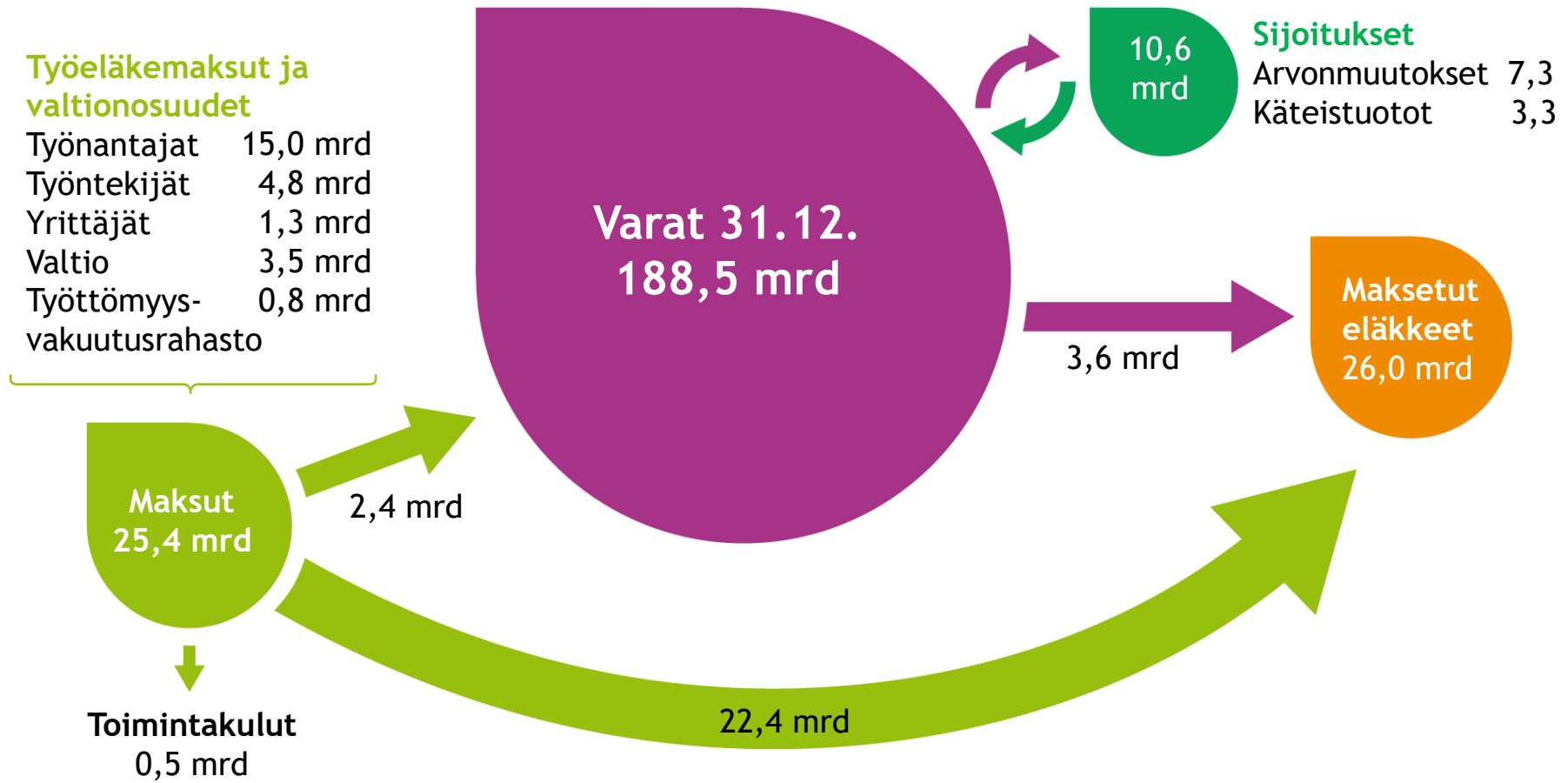

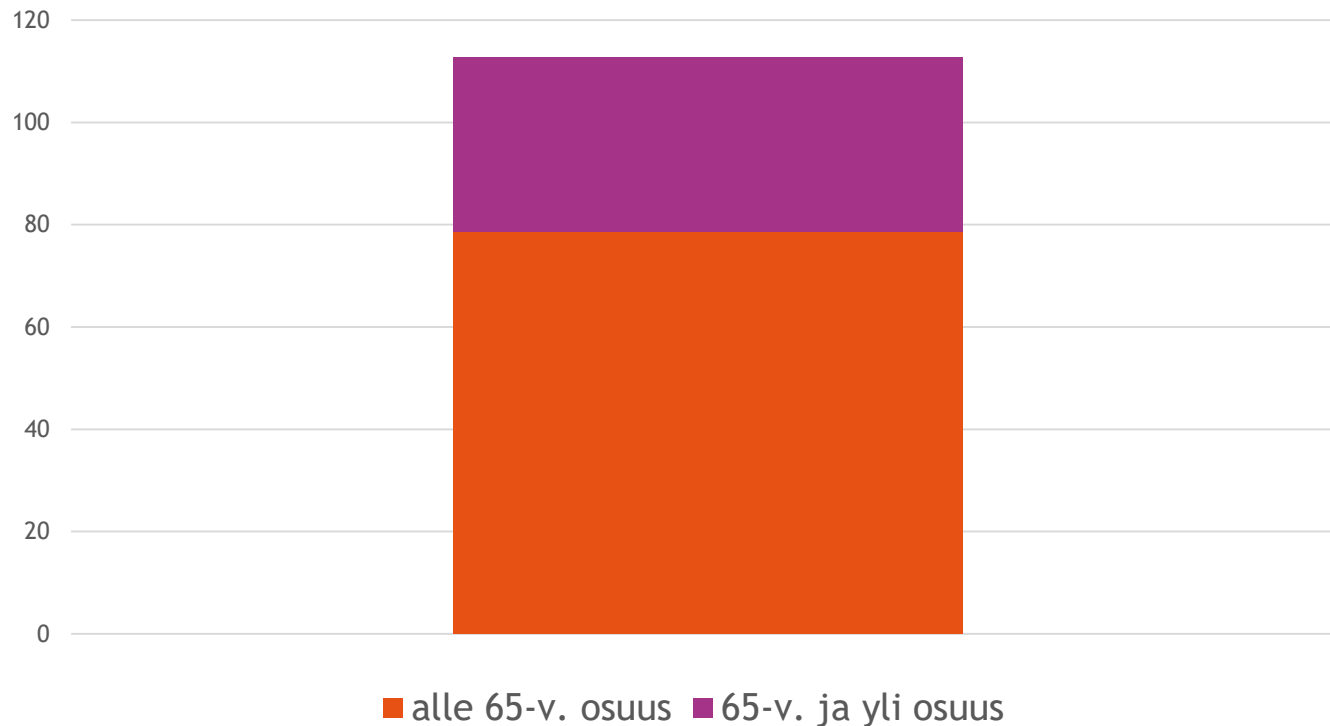
Julkisten alojen työeläkerahan kiertokulku 2016, mrd. euroa

Yksityisten ja julkisten alojen työeläkerahan kiertokulku 2016, mrd. euroa

Yksityisalojen (TyEL) työeläkevarojen kohdentuminen eri ikäisille vuonna 2015, mrd €

Kuvassa TyEL:n osuus.
Puskurirahastot jaettu ikäluokkiin varsinaisten eläkevastuiden suhteessa.

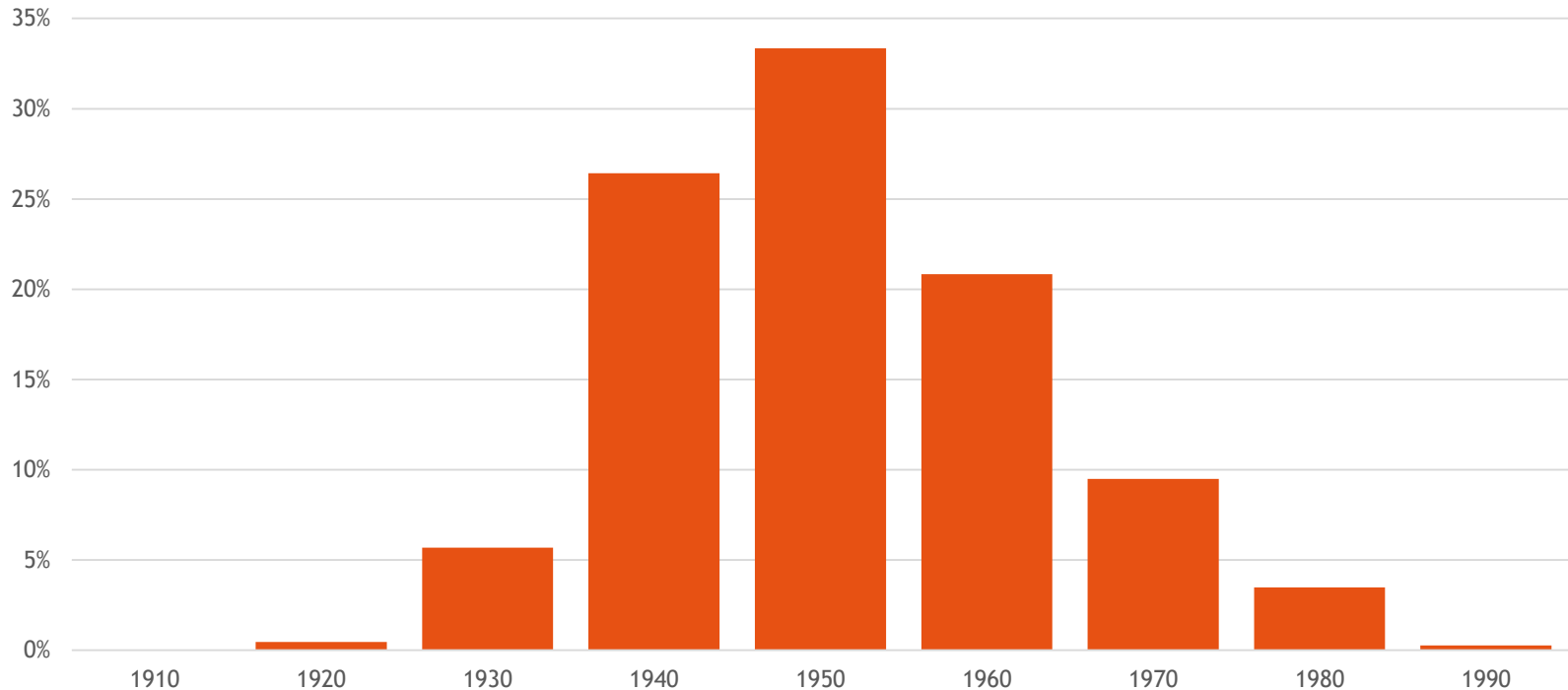
TyEL-vakuutusmaksu vakuuttajan mukaan

- Eläkesäätiössä työeläkevakuutusmaksu on kannatusmaksutyypinen
- Eläkekassassa työeläkevakuutusmaksu määritellään samaan tapaan kuin eläkesäätiössä; kulut jaetaan kassan työnantajille
- Työeläkeyhtiössä työeläkevakuutusmaksu riippuu työnantajan koosta
  - tilapäinen työnantaja maksaa kiinteää vakuutusmaksua
  - pieni sopimustyönantaja maksaa kiinteää vakuutusmaksua hyvityksillä vähennettynä
  - suuren sopimustyönantajan maksuun vaikuttaa lisäksi työntekijöiden työkyvyttömyystapausten määrä (maksuluokkamalli)

TyEL-maksun osat v. 2017 (yhtiöt)

Maksun osa	Prosenttia palkasta
Vanhuuseläke	3,5
Työkyvyttömyyseläke	0,9
Tasausosa	19,7
Muut	0,8
Arvioidut hyvitykset	-0,5
Yhteensä	24,4

Yksityisaloilla* vanhuuseläkkeitä varten varatut rahastot vuonna 2015, kymmenvuosi-ikäluokan osuus kaikista

* kuvassa TyEL:n osuus.

JuEL/Kevan jäsenyhteisöt eläkemaksut 1/2

- Eläkkeet rahoitetaan työnantajilta ja työntekijöiltä perittävillä maksuilla
- Kevan valtuuskunta vahvistaa
  - Eläkemaksujen perusteet
  - Vuotuisten työnantajan eläkemaksujen suuruudet
- Työnantajan maksut peritään palkkojen ja eläkemenojen mukaan
- Eläkemaksujen rakenteen toimivuutta seurataan ja kehitetään turvaamaan eläkkeiden rahoitus myös kuntasektorin mahdollisissa rakennemuutoksissa
- Nyt tehtävän työn sivukuluiksi laskettavat eläkemaksut keskimäärin samat kuin TyEL:ssa
  - TyEL-maksua korkeampi maksutarve johtuu mm. aiemmista, paremmista eläke-eduista, vakuutettujen sukupuolijakaumasta, erilaisesta rahoitusperiaatteesta
  - TyEL-tason ylittävä maksu kerätään eläkemenojen perusteella
- Työnantajan maksu vuonna 2017 keskimäärin 21,95 %
- Työntekijän maksut samat kuin TyEL:ssa

JuEL/Kevan jäsenyhteisöjen eläkemaksut 2/2

- Kevan jäsenyhteisöjen eläkemaksu vuodelle 2017
  - palkkaperusteinen maksu 17,05 %, kaikille jäsenyhteisöille sama
  - varhaiseläkemenoperusteinen maksu 0,9 %
    - Pientyönantajille 0,9 % palkoista (palkkaperusteinen)
    - Keskisuurille työnantajille palkka- ja eläkemenoperusteisesti
    - Suurille työnantajille eläkemenoperusteisesti
  - eläkemenoperusteinen maksu 4,0 %, perustuu ennen vuotta 2005 karttuneisiin eläkkeisiin

JuEL/Valtion eläkemaksut

- Työnantajan eläkemaxuprosentin vahvistaa valtiovarainministeriö Kevan esityksestä
- Työnantajan eläkemaxun* yleisistä laskentaperiaatteista on säädetty valtioneuvoston asetuksella (863/2012):
  - Eläkemaxun vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläkeosat lasketaan vakuutusmatemaattisesti siten, että ne yhdessä työntekijän eläkemaxun kanssa kattavat valtion eläkejärjestelmässä syntyvän eläkevastuun (v. 2017 vanhuuseläkeosa 18,45 %, työkyvyttömyyseläkeosa 2,57 %, perhe-eläkeosa 2,27 %)
  - Eläkevastuu määräytyy täyden rahastoinnin periaatteen mukaisesti
  - Eläkemaxun hoitokuluosan suuruuden vahvistaa valtiovarainministeriö (v. 2017 hoitokuluosa 0,32 %)
- Työntekijän maksut samat kuin TyEL:ssa

* Vuoden 2017 valtion eläkemaxua on oikaistu keskimäärin 1,15 %-yksikköä johtuen vuosien 2013-2015 eläkemaxujen laskennassa havaitusta virheestä

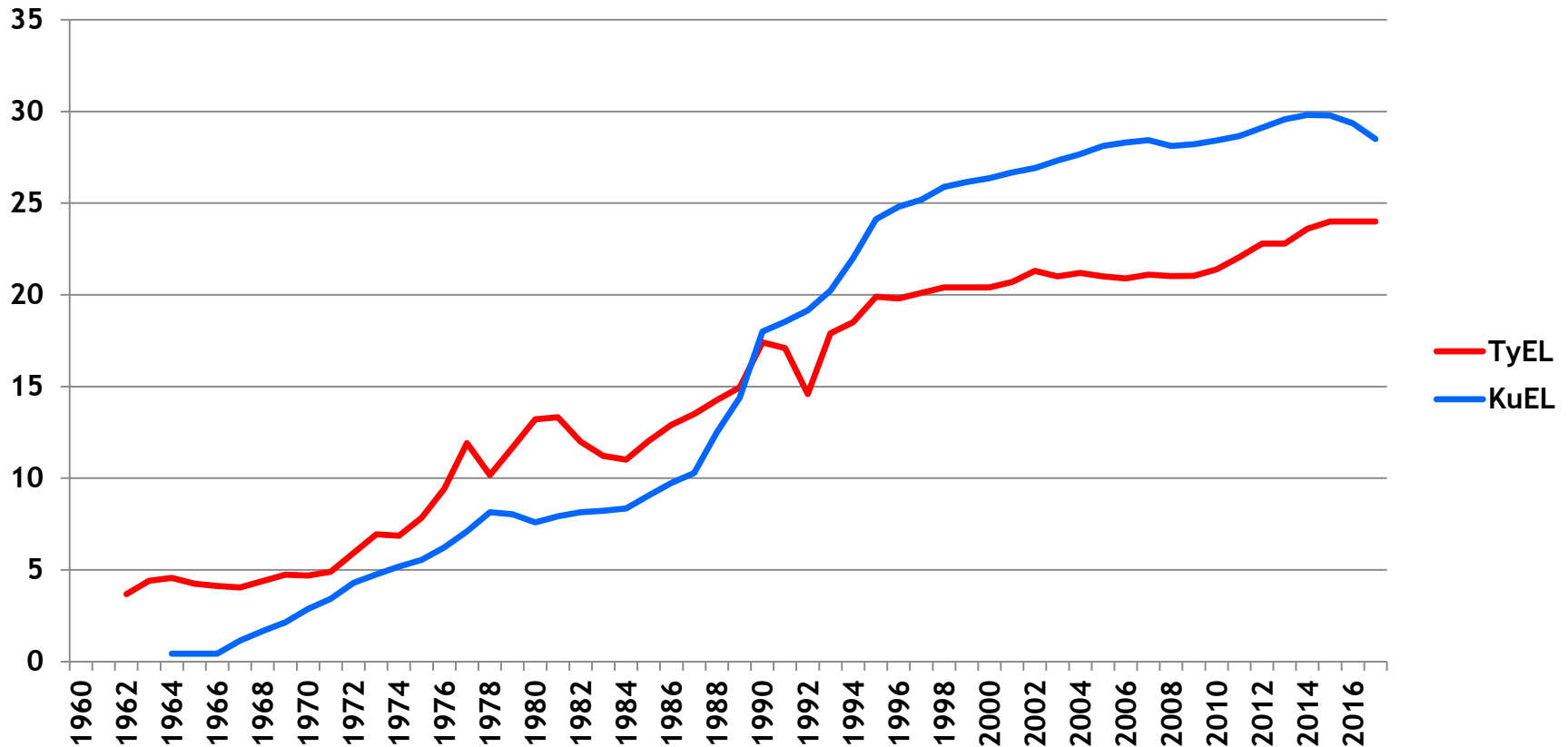
Työeläkevakuutusmaksut 2017

	Keskimääräinen vakuutusmaksu % palkoista	Työntekijän osuus % palkasta	
		Alle 53 v. ja väh. 63 v.	53-62 v.
TyEL	24,4	6,15	7,65
MEL	22,0	6,15	7,65
JuEL/Kevan jäsenyhteisöt	28,5	6,15	7,65
JuEL/Valtio	23,6	6,15	7,65
JuEL/Ev.lut. kirkko	30,7	6,15	7,65
YEL	23,1	24,1	25,6
MYEL	13,7/13,6 (apur)	13,0140 - 24,10	13,8240 - 25,60

Työeläkevakuutusmaksut yksityisalojen (TEL, LEL, TaEL/TyEL) ja kuntien (KVTEL/KuEL) työeläkkeissä 1962-2017.*

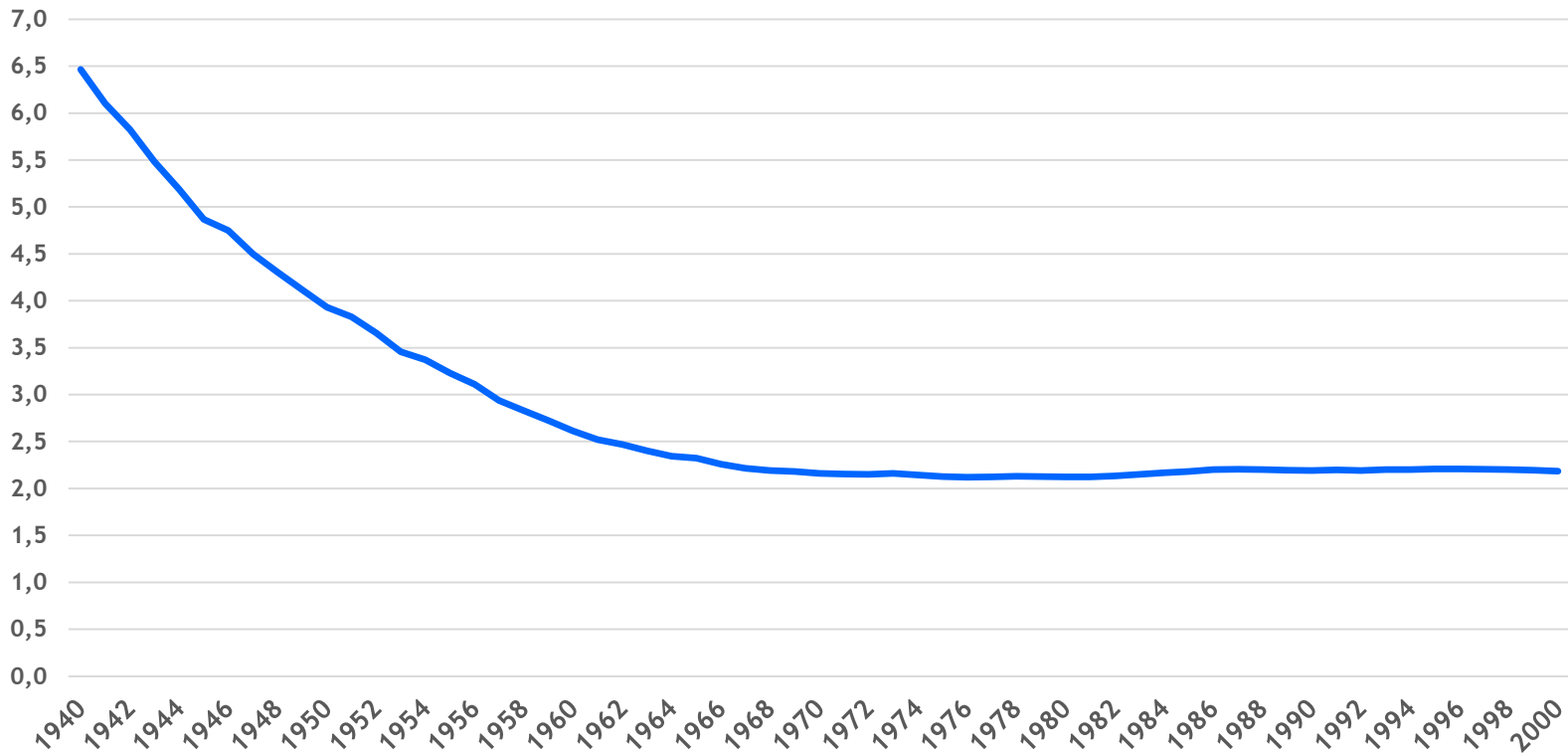
% palkkasummasta

Työuransa eri aikoina tehneillä on ollut erilainen maksu.

* Kuntien työeläkkeet rahoitettu verovaroin.

Eläkemaksujen sisäinen reaalityttö syntymävuoden mukaan, yksityisalat

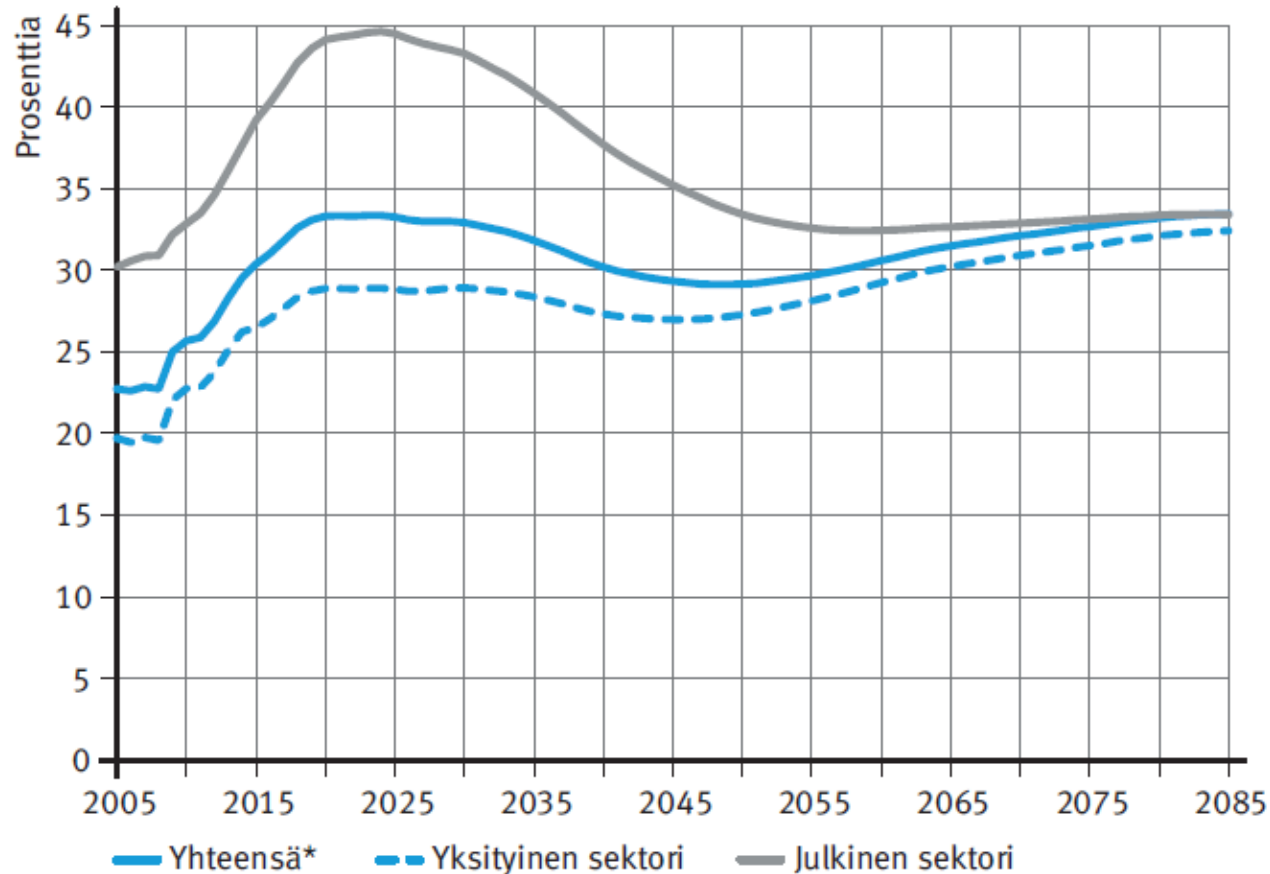

Sisäinen tuotto on korko, jolla diskontattuna kunkin tarkasteltavan ryhmän eläkemaksujen ja eläke-etujen nykyarvo muodostuu yhtä suureksi.

Väestö ja talous ETK:n pitkän aikavälin peruslaskelmassa

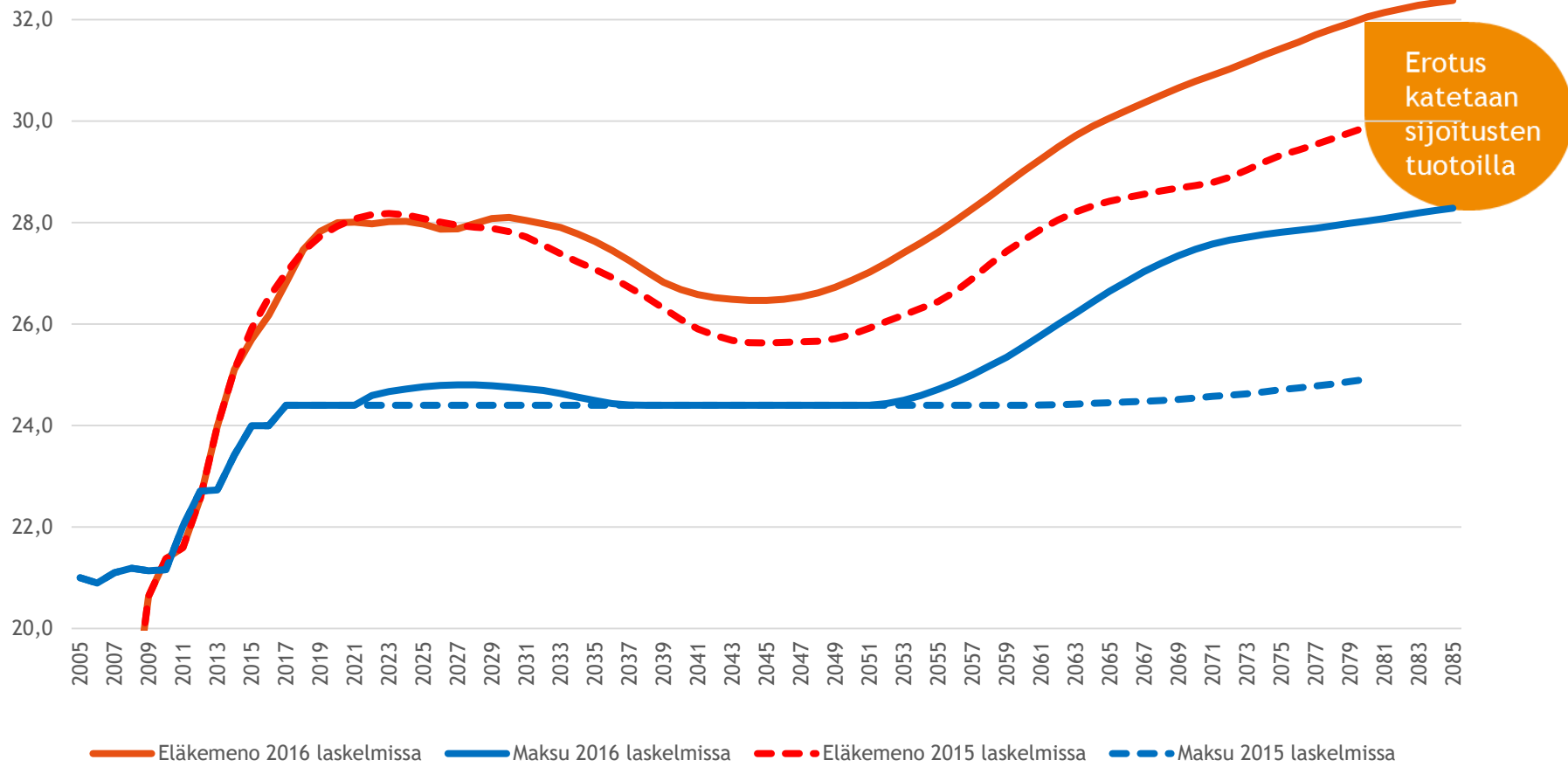
- Tilastokeskuksen väestöennuste (v. 2015)
- Ansiotason reaaliikasvu pitkällä aikavälillä 1,5 %/vuosi
  - Ennustejakson alkuvuosina matalampi kasvu
- Työllisyysaste (15 - 64-v.) 68 % → 72 %
- Keskimääräinen eläkkeellesiirtymisiän odote 25-vuotiaalle
  - 61,1 v. (v. 2015) → 62,7 v. (v. 2025) → 64,7 v. (v. 2065)
→ 64,9 v. (v. 2085)
- Vuotuinen sijoitusten reaalin keskituotto 3,5 %
  - Ensimmäiset 10 vuotta 3,0 % vuodessa
  - Toteutunut yksityisaloilla v. 1997 - 2016: 4,1 %/v.

Työeläkemenot suhteessa työtulosummaan v. 2005 - 2085

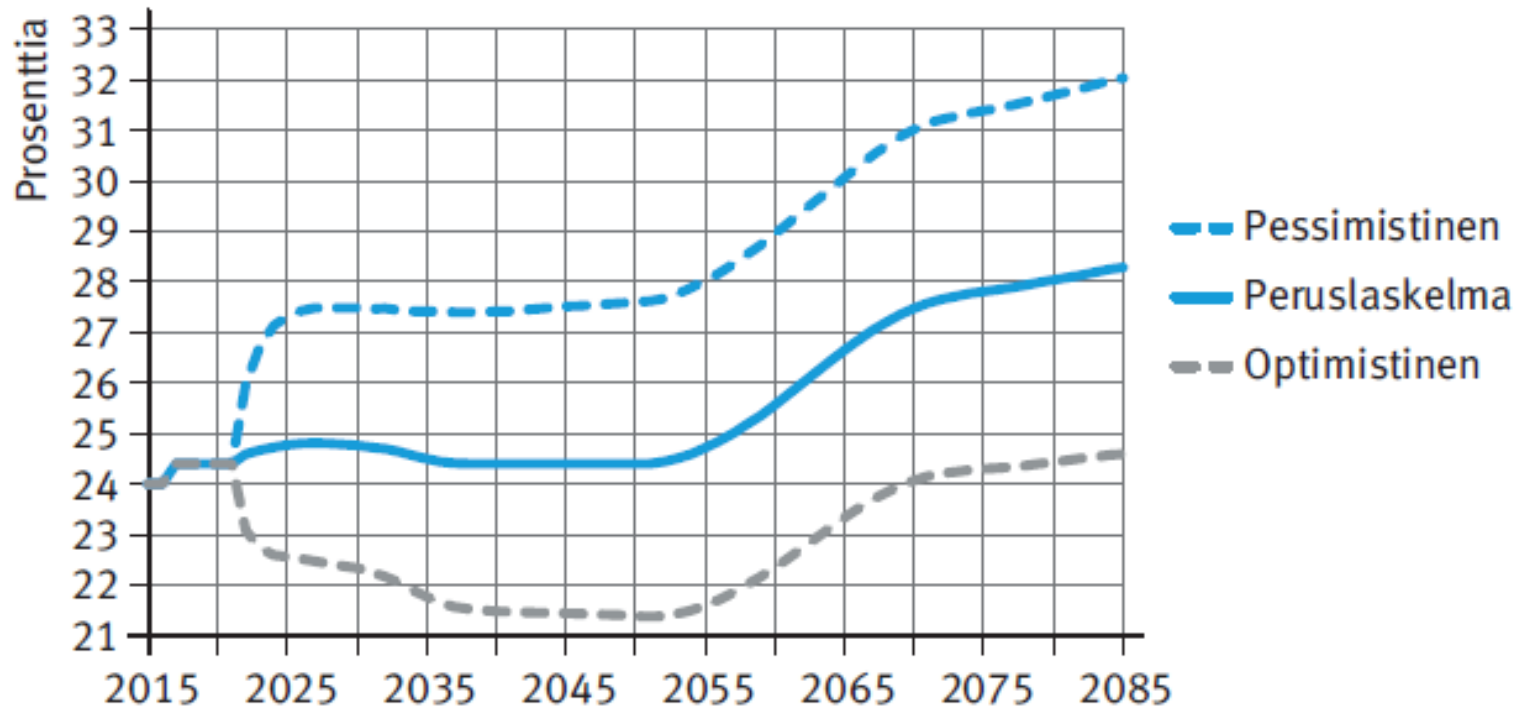

* Sisältää myös VEKL-menon.

Yksityisalojen (TyEL) eläkemeno ja -maksu vuosina 2010-2085 eri ajanhetkinä tehdyissä ETK:n laskelmissa

TyEL-maksu suhteessa TyEL-palkkasummaan eri skenaarioissa

Pessimistinen: ansiotason hidaskasvu (v. 2017 alk. 0,5 %-yks. matalampi vuosittain), matala työllisyys (3 % peruslask. pienempi, alenee asteittain 2017-2019) ja sijoitusten matala tuotto (1 %-yks. peruslaskelmaa matalampi v. 2017 alk.)

Optimistinen: ansiotason nopea kasvu (v. 2017 alk. 0,5 %-yks. korkeampi vuosittain), korkea työllisyys (3 % peruslask. korkeampi, nousee asteittain v. 2017-2019) ja korkeat sijoitustuotot (1 %-yks. peruslask. korkeampi v. 2017 alk.).

Kiitos!

Seija Lehtonen

Seija.Lehtonen@tela.fi

